



**Rädda Barnen**

# ETT ÅR MED TIDÖAVTALET

– EN **BARNRÄTTSPOLITISK ANALYS** AV DEN PRAKTISKA POLITIKEN

## INLEDNING

Rädda Barnen är en partipolitiskt obunden organisation och Sveriges största oberoende barnrättsorganisation. Vårt uppdrag utgår från barnets mänskliga rättigheter, och i synnerhet från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som antogs av FN:s generalförsamling 1989 och som Sverige ratificerade 1990. Sedan 2020 gäller den som svensk lag.

För att mänskliga rättigheter inte bara ska vara fina ord, utan bli verklighet för alla personer i ett land, krävs politisk vilja och politiska beslut. Att arbeta med mänskliga rättigheter, som Rädda Barnen gör, blir därför politiskt, men aldrig partipolitiskt. Ett viktigt uppdrag för civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter är att granska hur dessa följs av riksdag, regering, myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer.

Ulf Kristersson sa i regeringsförklaringen för 2023/2024 *"Det är i den praktiska politiken som barnets rättigheter skyddas"*. Med avstamp i detta och utifrån civilsamhällets granskande roll, har Rädda Barnen gjort en barnrättspolitisk analys av den praktiska politiken som regeringen fört under det första året med Tidöavtalet. Granskningen har gjorts utifrån vad som står i barnkonventionen och hur den har tolkats av FN:s kommitté för barnets rättigheter i dess rekommendationer riktade direkt till Sverige och dess allmänna kommentarer.

I de fall regeringens budgetsatsningar är relevanta för förslagen i Tidöavtalen berörs även dessa av vår analys. Rädda Barnen har inte haft möjlighet att granska alla åtgärder regeringen har vidtagit utifrån Tidöavtalet. En lista med vilka åtgärder som har granskats finns i bilaga 1.

Rädda Barnen är medveten om att regeringen under det år som den har haft makten har lagt fram flera andra förslag som rör barns rättigheter än de som beskrivs i denna analys. Dessa har dock inte ingått i Tidöavtalet och behandlas därför inte här.



# SAMMANFATTANDE ANALYS AV DE OLIKA SAMARBETSPROJEKTEN UNDER DET FÖRSTA ÅRET MED TIDÖAVTALET

Rädda Barnen har valt att redovisa de åtgärder som har vidtagits utifrån Tidöavtalet som rör barn och då främst de grupper av barn som Rädda Barnen har störst fokus på – barn som utsätts för våld, barn i migration och barn i socioekonomisk utsatthet. Vi har granskat dessa utifrån barnkonventionen och hur den har tolkats av FN:s barnrättskommitté.

## Analys av de olika samarbetsprojekten

### Hälso- och sjukvården

#### Överenskommelse med SKR kring psykisk hälsa

Regeringen har under året gjort en överenskommelse med Sveriges kommuner och regioner (SKR) om en satsning på att stärka psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa. Denna satsning kommer att fortsätta under åren 2024 - 2026. Vi ser detta som mycket positivt eftersom Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) under lång tid lidit av långa handläggningstider och för lite personal. Vår förhoppning är att denna satsning framförallt ska korta väntetiderna för barn i behov av barnpsykiatriska insatser hos BUP.

Rädda Barnen är orolig att andra åtgärder som genomförs utifrån Tidöavtalet kommer att ha en negativ inverkan på barns psykiska hälsa och att vissa barn inte kommer våga söka hjälp för psykisk ohälsa. Det handlar främst om olika åtgärder inom områdena *Kriminalitet* och *Migration & integration*, exempelvis införandet av visitationszoner, försvårande av familjeåterförening och informationsplikten. Detta riskerar leda till att den satsning som nu görs på stöd till barn vid psykisk ohälsa enbart ger effekt för vissa barn, inte för alla barn i Sverige som kan behöva det. Det riskerar också att öka den psykiska ohälsan hos vissa barn, istället för att minska den. Enligt barnkonventionens artikel 24 har barn rätt till bästa möjliga hälsa och en jämlik hälso- och sjukvård, och det gäller enligt artikel 2 alla barn som befinner sig i Sverige

Även om det är positivt att BUP stärks, är Rädda Barnen oroade för att det stöd barn behöver i ett tidigt stadie, den så kallade första linjen, inte förstärks motsvarande. Bristande resurser i första linjen kan påverka möjligheten att i tid hänvisas till BUP negativt. Rädda Barnen konstaterar att förstärkningen av statsbidragen till regioner och kommuner endast täcker upp för en dryg tredjedel av det förväntade underskottet på 28 miljarder. Rädda Barnen ser mycket allvarligt på hur nedskärningar i välfärden riskerar att drabba de barn och familjer som har allra störst behov av stöd. Minskande resurser i välfärden riskerar att begränsa barns tillgång till grundläggande rättigheter. Till exempel aviserar kommuner att de behöver göra nedskärningar på grund av det rådande ekonomiska läget, något som också drabbar elevhälsan, en vårdinstans som ofta hänvisar barn vidare till BUP.

#### Utredning om möjligheterna att förflytta huvudmannskapet för hälso- och sjukvården till staten

Regeringen har under året tillsatt en utredning som ska se över möjligheterna med att föra över huvudmannskapet för hälso- och sjukvården helt eller delvis till staten. Detta är en reform som skulle kunna ha såväl positiv som negativ inverkan på barns rätt till hälso- och sjukvård, en rättighet som är garanterad i artikel 24 i barnkonventionen. Det är därför anmärkningsvärt att barn endast nämns på ett ställe i direktiven och att utredningen inte har fått en tydlig instruktion att analysera vilka konsekvenserna av dess förslag blir för barn



eller att analysera dessa utifrån ett barnrättsperspektiv. Rädda Barnen vill påminna om att detta ska göras i alla åtgärder som berör barn och att FN:s barnrättskommitté så sent som i mars i år starkt rekommenderade Sverige att säkerställa barnrättsperspektivet, inklusive att ta in barns åsikter, i alla utredningar som kan beröra barn.

## Klimat och energi

Precis som i Rädda Barnens analys från 2022 noterar Rädda Barnen den oro som uttrycks av organisationer och experter inom klimat och miljö för hur regeringens politik påverkar klimatkrisen negativt. Detta blev än tydligare i reaktionerna efter att regeringens budget presenterades i september 2023. Rädda Barnen vill återigen påminna om att klimatkrisen har stor negativ inverkan på hur barns rättigheter kan tillgodoses.

I september i år publicerade FN:s barnrättskommitté en allmän kommentar om barns rättigheter och miljön, med ett särskilt fokus på klimatförändringar. FN:s barnrättskommitté konstaterar där att i princip samtliga rättigheter som barn har enligt barnkonventionen påverkas, eller riskerar att påverkas, av klimatförändringar. Kommittén konstaterar också att varje barns rätt till en ren, hälsosam och hållbar miljö är implicit i barnkonventionen och direkt kopplad till rätten till utveckling, rätten till bästa möjliga hälsa, rätt till skälig levnadsstandard och rätten till utbildning och utbildningens mål.

Sverige fick också tydliga rekommendationer från FN:s barnrättskommitté i mars 2023 angående klimatförändringars påverkan på barns rättigheter, bl.a. att klimatpolitiken ska genomföras i enlighet med rättigheterna i konventionen, skolans ansvar att främja barns kunskap om klimatförändringar och att Sverige har ett viktigt ansvar att upprätthålla sina extraterritoriella skyldigheter när det gäller miljöpåverkan som kan påverka barns rättigheter utomlands. Rädda Barnen känner oro för att barnrättsperspektivet inte får det genomslag i regeringens klimatpolitik på det sätt barnkonventionen kräver.

## Kriminalitet

### Förebyggande och brottsförebyggande arbete

Under året har flera åtgärder inom detta samarbetsområde aviserats med syfte att vara brottsförebyggande. Rädda Barnen ser med oro på en ensidighet i fokus riktat mot det brottspreventiva som gör att ett brett förebyggande arbete försvåras, prioriteras lägre eller underfinansieras. Fokuset på brottslighet riskerar att bli för snävt och stigmatiserande så att föräldrar inte vågar söka stöd och hjälp för sina barn. Att satsa på generell preventiva åtgärder skulle vara effektivare och ge ett bredare skydd för barns rättigheter.

Ett brett förebyggande arbete fångar upp och förebygger risker som inte enbart avser risk att dras in i kriminalitet, men som likväl påverkar barns rättigheter och möjligheter negativt. Det kan handla om risk att utsättas för våld, för psykisk ohälsa, självska debeteende, drogberoende, omsorgsbrist, eller andra risker som påverkar barns livsvillkor och möjligheter att utvecklas.

I budgetpropositionen för 2024 görs en mycket välkommen satsning på socialtjänsten. Satsningen är större än vad vi har sett tidigare med öronmärkta resurser till socialtjänsten. Till detta kommer att regeringen nu lovar att gå vidare med förslaget till en ny socialtjänstlag, något som vi och många fler har efterfrågat länge.



För att denna viktiga satsning på ny socialtjänstlag och tillhörande budgetförstärkning ska få möjlighet att bli en avgörande reform, som stärker barns rättigheter positivt, krävs dock att regeringens förslag inom andra områden inte motverkar detta.

Rädda Barnen konstaterar att de satsningar inom rättspolitikerna som regeringen presenterat inom samarbetsområdet "kriminalitet" riskerar att omintetgöra satsningar på tidiga och förebyggande insatser. Genom insatser som går tydligt emot barns rättigheter inom rättspolitikerna, så som satsningar på ökad kontroll och screening i socioekonomiskt utsatta områden, hot om omhändertaganden och vräkningar, visitationszoner samt sänkt straffbarhetsålder, minskar förutsättningarna att bygga förtroende och ge tidiga och förebyggande insatser. Rädda Barnen kommer därför noggrant att bevaka hur regeringen agerar för att satsningarna på en ny socialtjänstlag ska bli den viktiga barnrättsreform den skulle kunna vara.

### Rättspolitiska förslag

I flera av de förslag som regeringen nu går vidare med vad gäller personer som misstänks för brott ser Rädda Barnen risker utifrån ett barnrättsperspektiv.

Rättigheter som berör barn som misstänks för eller har begått brott, inklusive när barnet är frihetsberövat, finns särskilt i artikel 37 och 40 i barnkonventionen. FN:s barnrättskommitté har också ansett detta var en så pass viktig barnrättsfråga att de tagit fram en allmän kommentar om detta. Av kommentaren framgår att ett barn som misstänks för brott har kvar alla de rättigheter som i övrigt finns i barnkonventionen, tex rätten till utbildning, rätten till fritid och rekreation, rätten till hälsa, rätt till skydd mot övergrepp osv. När regeringen går vidare med förslag om till exempel ungdomsfängelser bedömer Rädda Barnen att det finns stor risk för att flera av dessa rättigheter kommer att kränkas, inte minst i den praktiska tillämpningen. Det gäller även förslag kring utökad användning av biometri och ändring av regler kring straffrabatt.

Vad gäller de utredningar och andra åtgärder som handlar om vräkningar av familjen när barn begår brott, införandet av visitationszoner, ändring av sekretessreglerna och de sociala insatsstyrkorna ser Rädda Barnen stora risker att flera rättigheter kränks. Det gäller bland annat rätten till skälig levnadsstandard och boende, rätt till privatliv och integritet, icke-diskriminering och rätt till skydd och stöd.

Det allvarligaste utifrån ett barnrättsperspektiv är dock den utredning som har tillsatts för att se över möjligheterna att sänka straffbarhetsåldern från dagens 15 år till mellan 12 och 14 år. FN:s barnrättskommitté anger i sin allmänna kommentar att straffbarhetsåldern med beaktande av barnets utveckling inte bör vara för låg och rekommenderar starkt en lägsta ålder på 14 år. Kommittén är även väldigt tydlig med att ett land under inga omständigheter får sänka den straffbarhetsålder som den redan har ytterligare. FN:s barnrättskommitté har betonat detta i dialog med den svenska regeringen i januari i år och i de sammanfattande slutsatser och rekommendationer som kom i mars. Kommittén uppmanade regeringen starkt att tänka om i denna fråga och behålla straffbarhetsåldern på 15 år. Rädda Barnen delar kommitténs tolkning och oro i denna fråga och anser att denna utredning aldrig borde ha tillsatts, då den så uppenbart är i strid med barnkonventionen.

### **Migration och integration**

Samarbetsområdet *Migration & integration* var det område där Rädda Barnen för ett år sedan noterade störst oro för kränkningar av barns mänskliga rättigheter. I princip varje förslag



som fanns med riskerade att gå mot barnkonventionen syfte och ändamål. Det är också inom detta område som Rädda Barnen har identifierat störst aktivitet från regeringens sida. Rädda Barnen har noterat att förslag inom detta område i många fall var mer detaljerade än i övriga avtalet.

FN:s barnrättskommitté uttryckte i sina sammanfattande slutsatser och rekommendationer till Sverige i mars i år stark oro mot alla de 33 reformer i Tidöavtalet som syftar till att begränsa rättigheterna för barn som är asylsökande, flyktingar eller migranter samt reglerna som sedan 2021 begränsar möjligheter till familjeåterförening och permanenta uppehållstillstånd. Kommittén påminde om sina allmänna kommentarer och uppmanade Sverige att säkerställa full respekt för rättigheterna för denna grupp barn.

Rädda Barnen ser stora risker med åtstramningen av den humanitära grunden, förslagen om att återkalla och på sikt utmönstra permanenta uppehållstillstånd samt förslaget att ytterligare begränsa asylsökandes rörelsefrihet och försämra mottagandevillkoren. Rädda Barnen är mycket oroade över regeringens beslut att gå vidare med dessa förslag då vi ser en stor risk att dessa åtgärder skulle försämra möjligheten att tillgodose barns rättigheter.

Flera av förslagen som nu genomförs i en rask takt riskerar att få stora konsekvenser för barns rättigheter och påverkar flera artiklar i barnkonventionen samtidigt. Skulle Sverige till exempel ytterligare försämra barns rätt till familjeåterförening så som regeringen föreslagit, kommer detta ha påverkan på många fler rättigheter än enbart barnets rätt till sina föräldrar. Det riskerar även leda till att barnet har svårare att tillgodose sig sin utbildning, försämra barnets psykiska hälsa, göra det svårare att utnyttja rätten till en meningsfull fritid, och sammantaget kraftigt försvaga barnets rätt till utveckling.

Politiska förslag kan därför inte bedömas i ett vakuum, utan måste ses i ett större sammanhang. Flera åtgärder som regeringen har vidtagit under året kan leda till multipla rättighetskränkningar. Det gäller både åtgärderna var för sig, men än större komplexitet följer av att se alla åtgärderna sammantaget. Rädda Barnen kommer därför noga bevaka hur såväl lagstiftning som praktisk tillämpning av de förslag som nu ligger på bordet samverkar kring barnets mänskliga rättigheter.

Det finns inom Tidöavtalssamarbetsområdet *Migration & Integration* två förslag som Rädda Barnen ser alldeles särskilt allvarligt på. Det rör förslaget om förbud mot ekonomiskt bistånd till personer utan nödvändiga tillstånd och förslaget om informationsplikt för myndighetspersoner.

Rädda Barnen bedömer att regeringens planer på införande av ett förbud mot ekonomiskt bistånd till personer utan nödvändiga tillstånd går emot grundprincipen om barns lika rätt och icke-diskriminering och emot barnets rätt till en skälig levnadsstandard och rätt till socialt stöd från staten. Regeringen fick också en tydlig rekommendation från FN:s barnrättskommitté om att höja det ekonomiska biståndet till barn i vissa grupper, där barn utan nödvändiga tillstånd nämns explicit. Rädda Barnen vill här också påminna om att FN:s barnrättskommitté i sin allmänna kommentar nr 19, om offentlig budgetering för barns rättigheter, har understrukt att regeringen inte avsiktligt bör vidta åtgärder som för utvecklingen bakåt när det gäller de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna i barnkonventionen.

Skulle regeringen välja att införa en informationsplikt för myndighetspersoner där personal inom skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst måste rapportera till polis och Migrationsverket om de kommer i kontakt med barn utan nödvändiga tillstånd, kommer det att leda till att barn inte kan utöva sin rätt till utbildning, rätt till hälso- och sjukvård eller rätt



till skydd mot våld och övergrepp. När ett barn inte kan utöva en rättighet, blir det en kvasirättighet. Det innebär att rättigheten finns på pappret, men att den inte kan utövas i praktiken. Detta är i strid med grundläggande principer om mänskliga rättigheter och även statens roll att respektera, främja, skydda och uppfylla dessa.

Rädda Barnen noterar att dessa förslag strider mot barnkonventionen, och det är Rädda Barnens uppfattning att dessa delar inte skulle ha ingått i de tillsatta utredningarna. Rädda Barnen kommer noga bevaka hur dessa två utredningar tar barnets rättigheter i beaktande i de förslag som kommer att läggas fram.

## Biståndspolitiken

Tidöavtalet lyfter också till viss del biståndspolitiken, nämligen att denna ska bli ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet och minska grundorsakerna till migration.

Enligt artikel 4 i barnkonventionen ska länder samarbeta internationellt för att säkerställa resurser för barns rättigheter när det behövs. Även i artikel 24 och 28, som berör barnets rätt till hälsa och utbildning, lyfts vikten av internationellt samarbete fram. Sverige är en av världens största biståndsgivare och svenskt bistånd brukar i internationella jämförelser rankas högt och anses både effektivt och principfast. FN:s barnrättskommitté har uppmuntrat Sverige att ytterligare stärka barnrättsperspektivet både i handelsavtal liksom i politik och program om utvecklingsbistånd. Kommittén har särskilt rekommenderat att konsekvensanalyser genomförs av hur internationella bistånds- och samarbetsprogram påverkar barns rättigheter.

Målet för svenskt utvecklingsbistånd är idag att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Barn på flykt är en mycket utsatt grupp och om biståndet kan bidra till att barn inte behöver migrera är det välkommet. Sådant bistånd byggs genom att bevara och utveckla biståndets unika roll att stödja de mest utsatta människorna. Biståndet ska dock inte användas som ett verktyg för andra politiska syften, så som att uppfylla svenska migrationspolitiska målsättningar. Rädda Barnen är oroliga för att den förändring av biståndspolitiken som aviseras i Tidöavtalet, och som redan satts igång genom regleringsbrev till Sida, kommer att ha stor negativ inverkan på barns rättigheter i andra länder.

## Skolan

Detta var ett område där Rädda Barnen förra året konstaterade att det fanns flera förslag som kunde vara positiva, men att det kommer att krävas resurser, såväl ekonomiska som personella, för att göra verklighet av förslagen. Under året har regeringen på olika områden tillfört medel för att genomföra vissa av dessa förslag – tex stärka elevhälsan, fler speciallärare och särskilda ungdomsgrupper. Medel har också tillförts för att införa så kallade akutskolor, ett koncept som Rädda Barnen ser vissa farhågor med utifrån ett barnrättsperspektiv.

Även om medel har tillförts så är det långt ifrån tillräckligt. Det finns i Sverige över 4700 grundskolor. 150 miljoner kronor som satsades på en stärkt elevhälsa torde inte vara tillräcklig för att täcka det behov som finns. Detsamma gäller satsningarna på speciallärare och särskilda undervisningsgrupper. Rädda Barnen vill återigen påminna om kravet i



barnkonventionen att säkerställa rätten till utbildning genom att till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser.

Rädda Barnen vill här också belysa vikten av att fortsätta satsa på utbildning även i tider av ekonomisk kris. FN:s barnrättskommitté har tydligt uttryckt att inskränkningar på barns rättigheter, där utbildning är en grundläggande sådan, endast får göras i tider av ekonomisk kris som en sista åtgärd och att dessa då ska vara nödvändiga, rimliga, proportionerliga, icke-diskriminerande och tillfälliga. Minimala kärnförpliktelser, där utbildning ingår, får under inga omständigheter inskränkas. Under det senaste året har Rädda Barnen tagit del av information från flera av landets kommuner om att de nu tvingas skära ner på kostnaderna i skolor. I synnerhet är det just speciallärare, extra resurser för barn med olika former av funktionsnedsättningar och elevhälsan som drabbas. Delar som inte ens tidigare täckte upp de behov som fanns men som nu blir än mer begränsat. Neddragningar som dessa vet vi har en negativ effekt för barn, i synnerhet barn i särskilt utsatta situationer, att tillgodogöra sig sin rätt till utbildning.

Vad gäller utredningen om tryggare skolmiljöer, ökade insatser till elever med utåtagerande beteende och anmälningsplikt ska denna enligt direktiv ha ett barnrättsperspektiv och beakta barnkonventionen. Rädda Barnen kommer att bevaka denna utredning för att säkerställa att så blir fallet. Rädda Barnen är dock orolig för att även skolan, liksom socialtjänsten, som vi beskrivit ovan, ses som ett verktyg inom kriminalpolitiken. Om skolan ska börja fokusera på brottsprevention, och inte generell prevention, ser vi en risk att än fler elever kommer bli stämplade som, eller känna sig utpekade som, potentiella kriminella. Det kan också leda till att föräldrar inte vågar vända sig till skolan för stöd om de känner oro för sina barn som är relaterade till skolan. Det kan i sin tur leda till stigmatisering och diskriminering som inte är positivt utifrån ett barnrättsperspektiv.

### **Tillväxt och hushållsekonomi**

Även inom samarbetsprojektet Tillväxt och hushållsekonomi ser Rädda Barnen risker för att barns rättigheter kränks. Barn har rätt till en skälig levnadsstandard och social trygghet, inklusive socialförsäkring. Ett barns levnadsstandard påverkar till stor del hur ett barn kan tillgodogöra sig andra rättigheter, till exempel rätten till utbildning, rätten till hälsa, rätten till fritid och rätten till utveckling.

Vi vet också att barn som växer upp i fattigdom löper större risk att utsättas för våld. FN:s barnrättskommitté underströk i sina rekommendationer till Sverige på flera ställen att särskilda satsningar måste göras för bland annat barn i ekonomisk utsatthet. Kommittén rekommenderade Sverige att ytterligare skärpa sin politik för att stärka barnets rätt till en skälig levnadsstandard, bland annat genom att höja socialbidragen för vissa grupper, säkerställa trygga och långsiktiga boenden, förhindra vräkningar av barn och samla in statistik på barn i hemlöshet.

Regeringen har, utifrån Tidöavtalet, gett Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet ett tilläggsdirektiv om att införa ett så kallat bidragstak. Förutom att det som ska utredas redan till stor del sker inom kommuner idag, är Rädda Barnen oroliga för att förslagen, eller dess praktiska tillämpning, kan komma att inskränka barnets rätt till skälig levnadsstandard. Vi ser en särskilt påtaglig risk för detta när det gäller barn som lever med sina familjer i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Där är det flera förslag och åtgärder som ligger på bordet som kraftigt försämrar möjligheterna att få denna rättighet tillgodosedd. Se mer om detta i avsnittet om migration.



## SLUTSATSER

Utifrån en barnrättspolitisk analys av regeringens praktiska politik ett år efter tecknandet av Tidöavtalet kan Rädda Barnen konstatera att regeringen under första året valt att gå vidare med en rad förslag från avtalet, vissa i form av skarpa lagförslag, de flesta i form av utredningar och några som särskilda ekonomiska satsningar. Många av dessa åtgärder berör barns rättigheter, positivt eller negativt. Den oro som Rädda Barnen uttryckte förra året – att förslagen gör skillnad på hur barns rättigheter tillgodoses beroende på barns ursprung, bostadsort eller grund för vistelse i Sverige – är än starkare idag. Vi ser praktisk politik som gör skillnad på barn och barn, vilket leder till direkta konsekvenser för barn, såväl i enskilda fall som strukturellt. Barn blir utsatta för stigmatisering och diskriminering utifrån den praktiska politik som förs, och Rädda Barnen befarar en känsla av större utanförskap hos vissa grupper av barn, en högre polarisering bland allmänheten och en större känsla av ”vi och dom”.

Det finns en tyngdvikt i regeringens praktiska politik under året som gått på förslag inom samarbetsområdena ”migration och integration” samt ”kriminalitet”. Rädda Barnen bedömer att flertalet av dessa riskerar att påverka barns rättigheter negativt, antingen i form av sänkning av nivån på rättighetsskyddet, genom åtskillnad mellan olika barn eller som direkta kränkningar av barnets rättigheter. Flera av förslagen riskerar att få komplexa konsekvenser som kan påverka flera rättigheter i barnkonventionen samtidigt. Vi kommer att se konsekvenserna såväl direkt som på längre sikt. Vissa förslag kommer leda till att barn inte har möjlighet att utöva sina rättigheter i praktiken. Flera av förslagen inom dessa områden motarbetar också direkt Tidöpartiernas syften med politiken, t.ex. att föräldrar ska söka stöd från socialtjänsten tidigt eller en förbättrad integration bland nyanlända.

Rädda Barnen ser även att regeringen har lagt viktiga förslag som har potential att stärka barns rättigheter, bland annat en ny socialtjänstlag samt mycket välkomna budgetsatsningar på detta. Dessa viktiga framsteg riskerar dock att omintetgöras av andra förslag av repressiv karaktär inom det rättspolitiska området. Även det starka fokuset på brottsprevention inom såväl socialtjänst som skolan riskerar att förhindra en stärkning av barns rättigheter inom dessa områden.

Rädda Barnen vill understryka att förbättringar för barn på vissa områden aldrig kan rättfärdiga inskränkningar och kränkningar av barns rättigheter på andra områden. Barnkonventionen gäller alla barn utan undantag och alla rättigheter måste tillgodoses för dessa. Särskilt på områdena migration och kriminalitet finns anledning att påminna om Barnkonventionens artikel 2 om alla barns lika rätt - oavsett juridisk status - samt icke-diskriminering. Barn i kriminalitet eller migration har samma rättigheter som alla andra barn enligt barnkonventionen.

Förslag som rör sänkt straffrättsålder, förbud mot ekonomiskt bistånd till personer utan nödvändiga tillstånd och förslaget om informationsplikt för myndighetspersoner är förslag som direkt bryter mot flera rättigheter i barnkonventionen. Rädda Barnen ser särskilt allvarligt på att regeringen har valt att gå vidare med att tillsätta utredningar på dessa områden där det är tydligt från början att de kränker barnets mänskliga rättigheter och dessutom står i motsats till de rekommendationer som FN:s barnrättskommitté nyligen har kommit med till regeringen.

Slutsatsen som Rädda Barnen kan dra efter denna analys är att den praktiska politik som nu genomförs inte skyddar barns rättigheter, utan snarare riskerar att kränka och försämra



nivån av dessa i Sverige. De positiva åtgärder som vidtas förtas av de många negativa åtgärderna. Rädda Barnen kommer därför noggrant att fortsätta bevaka hur regeringen, olika utredningar och myndigheter omsätter de förslag som finns i praktisk handling.

Rädda Barnen uppmanar regeringen att säkerställa att ingen politik läggs fram som bryter mot rådande barnkonventionslag, utan enbart politik som stärker och skyddar alla barns rättigheter i Sverige, oavsett var de är födda, var de bor eller vilken juridisk status de har. Historiskt sett är det praktisk politik som ställt sig på barnets sida som gjort Sverige till ett föregångsland för barns mänskliga rättigheter. Rädda Barnen bevakar noggrant hur regeringen framöver förvaltar det ansvaret så att Sverige även i fortsättningen kan vara det föregångslandet.



# Bilaga 1 – Åtgärder som har granskats inom respektive område

## Hälsa- och sjukvården

- Överenskommelse med SKR kring psykisk hälsa
- Utredning om möjligheterna att förflytta huvudmannskapet för hälso- och sjukvården till staten

## Kriminalitet

- Flera satsningar genomförs för att förhindra hedersrelaterat våld och förtryck, stötta offer och kriminalisera fler handlingar
- Regeringen har utlovat att en ny socialtjänstlag kommer presenteras 2024
- En kompetens- och bemanningssatsning inom socialtjänsten ska genomföras 2024 - 2028, där det efter upptrappning kommer satsas 2,2 miljarder per år från 2026
- En satsning på föräldrastödjande insatser genomförs, med fokus på förebyggande av kriminalitet och ska vara riktat till familjer vars barn riskerar dras in i kriminalitet
- En utredning om att inrätta särskilda ungdomsfängelser har presenterats och justitieministern har sagt att detta kommer att genomföras så snart det går
- En utredning om att sänka straffbarhetsåldern och ge förslag på hur Kriminalvården kan involveras mer i socialtjänstens arbete, inklusive i LVU har tillsatts
- En utredning om visitationszoner har tillsatts
- En utredning om nya regler i sekretesslagstiftningen, som ska se över en ny huvudregel om att myndigheter ska kunna lämna information till varandra på ett enklare sätt, har tillsatts
- En delegation för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område har tillsatts, som bl.a. ska ge förslag om inrättandet av det som i Tidöavtalet kallas för "social insatsstyrka"
- En utredning om utökade befogenheter för hyresvärd att vräka barnfamiljer vid kriminalitet har tillsatts

## Migration och integration

- Lagförslag om att försvåra möjligheten till familjeåterförening för alternativt skyddsbehövande och kvotflyktingar samt begränsning av möjligheten till uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter
- Tilläggsdirektiv till utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande att bo på specifika asylcenter och vistas inom ett specifikt geografiskt område
- Tilläggsdirektiv till den redan påbörjade utredningen om stärkt återvändandeverksamhet om informationsplikt för myndighetspersonal, inklusive skol- och sjukvårdspersonal samt medarbetare inom socialtjänsten
- Som ett led i arbetet med att stärka återvändandet har regeringen även gett Migrationsverket i uppdrag att påbörja inrättandet av återvändandecenter.
- Betänkande om att införa kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd
- Sänkt flyktingkvot från 5000 till 900
- En utredning har tillsatts för att se över om preskriptionstiden ska förlängas eller helt avskaffas, när det gäller möjligheter att ånyo ansöka om asyl.
- Tilläggsdirektivet till utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet om ett förbud för kommuner att ge ekonomiskt bistånd till personer som vistas olovligt i Sverige

## Skolan

- Finansiella satsningar för att stärka elevhälsan
- Finansiella satsningar på akutskolor
- Finansiella satsningar på speciallärare och särskilda undervisningsgrupper
- En utredning har tillsatts med fokus på tryggare skolmiljöer, ökade insatser till särskilt våldsamma elever och anmälningsplikt, som har fokus på skolans brottsförebyggande arbete